

מדרשים לומר במקום קדיש, ברכו וכו' – לשחרית

מי שלא שמע חצי קדיש קודם ברכו דשחרית, יאמר זה אחר רחום וחנון, ויאמר בפה מלא:

זה אומר אני במקום חצי קדיש קודם ברכו:

ועתה יגדל נא כח ה' כְּאִשֶּׁר דִּבְרַתְּ לֵאמֹר: וְהִתְגַּדַּלְתִּי וְהִתְקַדַּשְׁתִּי וְנִוְדַעְתִּי לְעֵינֵי גוֹיִם רַבִּים וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי ה': בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת ה', ה' אֶלֶּי לֵקִי גְדֻלַּת מְאֹד הוֹד וְהִדָּר לְבִשְׁתְּ: לְהוֹאֵא שְׁמִיהַ דִּי אֱלֹהֵי מְבָרַךְ מִן עֲלְמָא וְעַד עֲלְמָא דִּי חֲכַמְתָּא וְגַבְוֵרְתָּא דִּי לַהּ הִיא: אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: כָּל הָעוֹנָה "אָמֵן יְהִי שְׁמִיהַ רַבָּא מְבָרַךְ לְעֵלְמֵי וְלְעֵלְמֵי עֲלַמְיָא" בְּכָל כַּחוֹ, קוֹרְעִין לוֹ גִּזְרֵי דִינּוּ, שְׁנַאמְר: "בְּפְרוּעַ פְּרַעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהִתְנַדֵּב עִם בְּרַכּוֹ ה'". מַה טַעַם "בְּפְרוּעַ פְּרַעוֹת" – מִשּׁוֹם דִּי בְּרַכּוֹ אֵת ה'": אָמַר רִישׁ לְקִישׁ: כָּל הָעוֹנָה "אָמֵן" בְּכָל כַּחוֹ פּוֹתְחִין לוֹ שְׁעָרֵי גֵן עֵדֶן, שְׁנַאמְר: "פְּתַחוּ שְׁעָרִים וַיָּבֵא גוֹי צַדִּיק שׁוֹמֵר אֲמוּנִים" אֵל תְּקַרֵּי "שׁוֹמֵר אֲמוּנִים" אֵלָּא: "שְׁאֹמְרִים אֲמוּנִים":

מי שלא שמע ברכו דשחרית יאמר זה אחר רחום וחנון:

זה אומר אני במקום ברכו דשחרית:

בְּפְרוּעַ פְּרַעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהִתְנַדֵּב עִם בְּרַכּוֹ ה': קוֹמוּ בְּרַכּוֹ אֵת ה' אֶלֶּי לֵקִיכֶם מִן הָעוֹלָם עַד הָעוֹלָם וַיְבָרְכוּ שֵׁם כְּבוֹדְךָ וּמְרוֹמֶם עַל כָּל בְּרַכְיָה וְתַהֲלָה: יְהִי שֵׁם ה' מְבָרַךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: בְּרוּךְ ה' אֶלֶּי לֵקִים אֶלֶּי לֵקִי יִשְׂרָאֵל עֲשֵׂה נִפְלְאוֹת לְבַדּוֹ: וַיְבָרַךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וַיְמַלֵּא כְבוֹדוֹ אֵת כָּל הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן: אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: 'בְּכָל יוֹם וְיוֹם מְלֵאךְ אַחַד עוֹמֵד בְּאַמְצַע הַרְקִיעַ בְּשַׁחְרִית וְאוֹמֵר: "ה' מְלָךְ ה' מְלָךְ ה' יְמַלֵּךְ לְעוֹלָם וְעַד" עַד שְׂמִיעַ לְבַרְכוּ. וְכַשְׂמִיעַ לְבַרְכוּ חִיהַ אַחַת שְׂשִׂמַה יִשְׂרָאֵל וְחֻקֵּי עַל מַצְחָה יִשְׂרָאֵל עוֹמֵד בְּאַמְצַע הַרְקִיעַ וְאוֹמֵר בְּקוֹל רֹם: 'בְּרַכּוֹ אֵת ה' הַמְבָרַךְ' וְכַל גְּדוּדֵי מַעְלָה עוֹנִין: 'בְּרוּךְ ה' הַמְבָרַךְ לְעוֹלָם וְעַד':

מי שלא שמע קדושה דשחרית יאמר זה אחר רחום וחנון:

זה אומר אני במקום קדושה דשחרית:

וְלֵא תַחֲלִלּוּ אֵת שֵׁם קְדוֹשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' מְקַדְּשֶׁכֶם: שְׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפִים שֵׁשׁ כְּנָפִים לְאַחַד בְּשֵׁתִים וְכֶסֶף פָּנָיו וּבִשְׁתִּים יְכֶסֶה רַגְלָיו וּבִשְׁתִּים יַעֲוֹף: וְקָרָא זֶה אֵל זֶה וְאָמַר קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ ה' עַבְדְּ-אוֹת מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: וְתִשְׁאַנֵּי רוּחַ וְאֲשַׁמַּע אַחֲרֵי קוֹל רַעַשׁ גְּדוֹל בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ: יְמַלֵּךְ ה' לְעוֹלָם אֶלֶּי לֵקִיף צִיּוֹן לְדָר וְדָר הַלְלוּ יְ-ה': כַּשְׂעֵלָה מִשָּׁה לְמֵרוֹם מַצָּא כַת אַחַת אוֹמֵר: "קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ ה' עַבְדְּ-אוֹת מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ". וְכַת אַחַת אוֹמֵר: "בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ". וְכוּלָם עוֹנִים בְּפֶה אַחַד וְאוֹמְרִים: "יְמַלֵּךְ ה' לְעוֹלָם אֶלֶּי לֵקִיף צִיּוֹן לְדָר וְדָר הַלְלוּ יְ-ה'":

במקום קדיש שלם יאמר:

זה אומר אני במקום קדיש שלם:

ועתה יגדל נא כח ה' כְּאִשֶּׁר דִּבְרַתְּ לֵאמֹר: וְהִתְגַּדַּלְתִּי וְהִתְקַדַּשְׁתִּי וְנִוְדַעְתִּי לְעֵינֵי גוֹיִם רַבִּים וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי ה': בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת ה', ה' אֶלֶּי לֵקִי גְדֻלַּת מְאֹד הוֹד וְהִדָּר לְבִשְׁתְּ: לְהוֹאֵא שְׁמִיהַ דִּי אֱלֹהֵי מְבָרַךְ מִן עֲלְמָא וְעַד עֲלְמָא דִּי חֲכַמְתָּא וְגַבְוֵרְתָּא דִּי לַהּ הִיא: אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: כָּל הָעוֹנָה "אָמֵן יְהִי שְׁמִיהַ רַבָּא מְבָרַךְ" בְּכָל כַּחוֹ, קוֹרְעִין לוֹ גִּזְרֵי דִינּוּ, שְׁנַאמְר: "בְּפְרוּעַ פְּרַעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהִתְנַדֵּב עִם בְּרַכּוֹ ה'". מַה הַטַּעַם "בְּפְרוּעַ פְּרַעוֹת" – מִשּׁוֹם דִּי בְּרַכּוֹ אֵת ה'":

אמר רבי יהושע בן גדיא: 'כל מי שעונה: 'אמן' בעולם הזה וזוכה ועונה: 'אמן' בעולם הבא שנאמר: "בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן". אָמֵן – בעולם הזה, וְאָמֵן – לעולם הבא':

למנחה במקום חצי קדיש יאמר: 'זה אומר אני במקום חצי קדיש קודם מנחה:

ועתה יגדל נא פח ה' כאשר דברת לאמר: והתגדלתי והתקדשתי ונדדעתי לעיני גוים רבים וידעו כי אני ה': ברכי נפשי את ה', ה' א-לקי גדלת מאד הוד והדר לבשת: להוא שמה די א-לקא מברך מן עלמא ועד עלמא די חכמתא וגבורתא די לה היא:

תנאי, אמר רבי יוסי: פעם אחת הייתי מהלך בדרך ונכנסתי לחורבה אחת מחורבות ירושלים להתפלל. בא אליהו זכור לטוב ושמר לי על הפתח. ואמר לי: מה קול שמעת בחורבה זו? ואמרתי לו: שמעתי בת קול שמנהמת פיונה ואומרת: "אוי לי שחרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתי את בני לבין אומות העולם". אמר לי: בכל יום ויום אומרת כך. ובשישראל נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ועונין: 'יהא שמייה רבא מברך לעלם לעלמי עלמא' הקדוש ברוך הוא מנענע ראשו, ואומר: 'אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו כך, מה לו לאב שהגלה את בניו, ואוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם'.

אמר רבי שמעון בן לקיש: 'כל העונה "אמן" בכל כחו פותחין לו שערי גן עדן, שנאמר: "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים", אל תקרי "שומר אמונים" אלא: "שואמרים אמונים"':

למנחה במקום קדושה יאמר: 'זה אומר אני במקום קדושה קודם מנחה:

ולא תחלו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל אני ה' מקדשכם: שרפים עמדים ממעל לו שש כנפים שש כנפים לאחד בשמים וכסה פניו ובשמים וכסה רגליו ובשמים יעופף: וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש קדוש ה' עב-אות מלא כל הארץ כבודו: ותשאני רוח ואשמע אחרי קול רעש גדול ברוך כבוד ה' ממקומו: ומלך ה' לעולם א-לקיך ציון לדר ודר הללו ו-ה:

אמרו עליו על סנדלפון שהוא גבוה יותר מחבריו מהלך חמש מאות שנה ועומד אחורי מרכבה וקושר כתרים לקונו ומשביע את הכתר ועולה ויושב בראש אדונו. ובשעה שיוצא הכתר כל חיילי מרום נרתעין ומזדעזעין וחיות הוממות ומנחמות כארי. באותה שעה עונים ואומרים: "קדוש קדוש קדוש ה' עב-אות מלא כל הארץ כבודו". ובשעה שמגיע לכסא מתגלגלין גלגלי הכסא ומתרעשין אדני שרפרף וכל רקיעין אוחזותן חלחלה. ובשעה שהוא עובר על כסאו כל חיילי מרום וכסא הכבוד שלו פותחין פיהם ואומרים: "ברוך כבוד ה' ממקומו". בא וראה כמה גדולתו ושבוהו של הקדוש ברוך הוא שבשעה שמגיע הכתר לראשו מחזיק עצמו לקבל הכתר מעבדיו וכל חיות ושרפים וגלגלי המרכבה וכסא הכבוד וחילי מעלה ומטה מתגלגלין ומתגברין ומתגאין ונותנים הוד והדר וממליכים בפה אחד ואומרים: "ומלך ה' לעולם א-לקיך ציון לדר ודר הללו ו-ה":

במקום קדיש שלם יאמר: 'זה אומר אני במקום קדיש שלם:

ועתה יגדל נא פח ה' כאשר דברת לאמר: והתגדלתי והתקדשתי ונדדעתי לעיני גוים רבים וידעו כי אני ה': ברכי נפשי את ה', ה' א-לקי גדלת מאד הוד והדר לבשת: להוא שמה די א-לקא מברך מן עלמא ועד עלמא די חכמתא וגבורתא די לה היא: אמר רבי יהושע בן לוי: כל העונה "אמן" יהא שמייה רבא מברך" בכל כחו, קורעין לו גזר דינו, שנאמר: "בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה'". מה הטעם "בפרוע פרעות" — משום ד"ברכו את ה'":

אמר רבי יהושע בן גדיא: 'כל מי שעונה: "אמן" בעולם הזה זוכה ועונה: "אמן" בעולם הבא שנאמר: "ברוך ה' לעולם אמן ואמן". אמן - בעולם הזה, ואמן - לעולם הבא':

לערבית במקום ברכו יאמר זה מיד אחר: 'והוא רחום':

זה אומר אני במקום חצי קדיש קודם ברכו:

ועתה יגדל נא פח ה' כאשר דברת לאמר: והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי לעיני גוים רבים וידעו כי אני ה'. ברכי נפשי את ה', ה' א-לקי גדלת מאד הוד והדר לבשת: להוא שמה די א-לקא מברך מן עלמא ועד עלמא די חכמתא וגבורתא די לה היא: אמר רבי יהושע בן לוי: כל העונה "אמן יהא שמיה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא" בכל כחו, קורעין לו גזר דינו, שנאמר: "בפרוע פרות בישראל בהתנדב עם ברכו ה'". מה טעם "בפרוע פרות" — משום ד"ברכו את ה'": אמר ריש לקיש: כל העונה "אמן" בכל כחו פותחין לו שערי גן עדן, שנאמר: "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים" אל תקרי "שומר אמונים" אלא: "שאמרים אמונים":

זה אומר אני במקום ברכו של מעריב:

חיה אחת יש ברקיע כשהוא יום אות אמת במצחה ויודעין המלאכים שהוא יום. ולערב אמונה במצחה ויודעין שהוא לילה. ובכל פעם אומרת: 'ברכו את ה' המברך'. וכל גדודי מעלה עונין: 'ברוך ה' המברך לעולם ועד':

במקום קדיש שלם יאמר:

זה אומר אני במקום קדיש שלם:

ועתה יגדל נא פח ה' כאשר דברת לאמר: והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי לעיני גוים רבים וידעו כי אני ה'. ברכי נפשי את ה', ה' א-לקי גדלת מאד הוד והדר לבשת: להוא שמה די א-לקא מברך מן עלמא ועד עלמא די חכמתא וגבורתא די לה היא: אמר רבי יהושע בן לוי: כל העונה "אמן יהא שמיה רבא מברך" בכל כחו, קורעין לו גזר דינו, שנאמר: "בפרוע פרות בישראל בהתנדב עם ברכו ה'". מה הטעם "בפרוע פרות" — משום ד"ברכו את ה'":

אמר רבי יהושע בן גדיא: 'כל מי שעונה: 'אמן' בעולם הזה וזכה ועונה: 'אמן' בעולם הבא שנאמר: "ברוך ה' לעולם אמן ואמן". אמן - בעולם הזה, ואמן - לעולם הבא':